

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 09/4371

15.des 2009

Høring - Globale miljøutfordringer – norsk politikk

Naturviterne viser til høringsbrev fra Finansdepartementet, datert 16.09.

Utredninger gir en god gjennomgang av bærekraftbegrepet og de tre viktigste globale miljøutfordringene; klima, tapet av biologisk mangfold og forurensing. Videre gis det en god redegjørelse for de prinsipper som gjelder for miljøpolitikken. Disse prinsippene er Naturviterne enig i.

Utfordringen ligger i valget av virkemiddel. En for stor vekt på kostnadseffektivitet kan vise seg lite fruktbar, fordi det er vanskelig å legge alle eksterne effekter inn i en slik kostnadsberegning. Videre er det store utfordringer knyttet til rett prising av effekter av å gjennomføre tiltak kontra og ikke gjennomføre dem. Tidselementet er av stor betydning fordi et tiltak som iverksettes i dag, men ikke får effekt før langt fram i tid, vil være lite kostnadseffektivt pga rentevurderinger. Det kan likevel være helt avgjørende å gjennomføre. Naturviterne er opptatt av at man ikke skal legge avgjørende vekt på kostnadseffektivitet i valg av miljøpolitikk. Dette gjelder særlig for klimatiltak der kostnadene kan være store i dag, men avgjørende for bærekraft over generasjoner. Dette tas opp bl.a. under punkt 6 under oppsummeringen i kap 7: " Når eksterne virkninger er tilstrekkelig regulert gjennom miljøavgifter eller kvotesystemer, skal avgift eller kvotepris inngå i verdsettingen i nytte-kostnadsanalysen." Denne vurderingen av hva som er tilstrekkelig, er en moralsk og politisk vurdering som vil ha stor betydning for den samfunnsøkonomiske analysen.

Pr. i dag er det etter Naturviternes mening manglende prissetting av klimautslipp i form av avgifter.

Klimakvotene regulerer ikke godt nok de totale utslipp globalt fordi for mange sektorer har unntak.

I kap 3.10 kommer det fram at kommunen har en viktig rolle i miljøpolitikken. Det er grunn til å peke på den store mangel på naturvitenskapelig kompetanse som svekker kommunesektorens gjennomføringsevne. Her må Regjeringen legge til rette for at kommunene kan ansette og bruke relevant kompetanse. Dette vil styrke kommunenes miljø- og klimaarbeid, og styrke lokaldemokratiets rolle.

Kap. 8 gir en gjennomgang av usikkerhet og diskontering. Dette er elementer som kan være viktige en i en analyse av forskjellige prosjekter, men det er viktig å påpeke at det kan være stor risiko knyttet til ikke å gjennomføre tiltak.

Kap 9. Det framstår som absurd at utvalget konkluderer (pkt 5) med at et innenlands utslippsmål ikke er kostnadseffektivt. Et innenlandsmål er et viktig signal om hvor viktig klimapolitikken er, og dermed gjennomføringen av den. Et innenlands mål for klimautslipp bør absolutt være en viktig del av klimapolitikken. Da er det riktig at det etableres et felles prismål for alle utslippskilder og at det bør benyttes avgifter for å stille alle norske utslippskilder overfor en pris som er høyere enn EUs karbonpris for kvotepliktige utslipp. Det innebærer at kvotepliktige utslipp belastes med en avgift i tillegg til kvoteplikten, mens ikke-kvotepliktige utslipp belastes med en høyere avgift.

I en overgangsfase mellom gammel og ny teknologi bør alternative energikilder subsidieres. Når teknologien er moden og etablert kan subsidiene fjernes, men det er viktig at dette skjer i forståelsen med brukerne slik at man ikke får et tilbakeslag til gammel teknologi.

Det er et viktig poeng i denne sammenhengen at vi får tilstrekkelig overføringskapasitet for strøm mellom Norge og kontinentet slik at prisen på elektrisitet i Norge blir tilstrekkelig høy for å gjøre alternative energikilder lønnsomme.

Kap 10. FoU er et svært viktig virkemiddel for å løse klimautfordringene. Kunnskap er eneste veien mot de teknologiske løsningene som vil rense nåværende energiformer og sikre trygg og ren energi i framtiden.

Man bør bruke ny kunnskap til næringsutvikling fordi dette vil være en avgjørende brikke for å realisere en vei mot bedre klima. Dette vil også lette overgangen fra gammel til ny teknologi og sikre arbeidsplasser som må forsvinne i skitten produksjon. Dette er et viktig prinsipp i fagbevegelsens krav om "just transition" dvs en rettferdig overgang til et klimavennlig samfunn. Dette bør også være en søyle i Regjeringens politikk.

Kap 11. Naturviterne mener utvalget gir et riktig bilde av utfordringene på biologisk mangfold. Man peker på den nye naturmangfoldloven som et viktig virkemiddel. Det kan være riktig, men det fordrer kjennskap til loven og faglig kompetanse i kommunene og statlig forvaltning. Dette er ikke på plass i dag. Lovens prinsipper og virkemåte må forankres hos kommunale politikere og kommunen må ha naturviterkompetanse for å kunne bruke loven i det lokale forvaltningsarbeidet.

Naturviterne støtter sterkt utvalgets forslag om at det bør lønns seg for kommune, også økonomisk, å ta vare på mangfoldet i egen kommune. Kommunene høster i dag ikke annet enn kostnader fra vern og dette bør snarest endre seg til positive virkemidler som stimulerer til bevaring av biologisk mangfold. Dette trenger ikke komme på bekostning av annet næringsliv eller arealdisponering i kommunene. Med rett kompetanse kan vern kombineres med bruk i mange tilfeller.

Det er interessant å lese utvalgets vurderinger av et gode som ikke kan prissettes i korn og øre. Miljøgoder er utvilsomt et gode som vi ønsker å ha, og som stiger i verdi over tid. Samtidig er dette noe som mange anser som selvfølgelig, dvs mange har ikke et bevisst forhold, til at dette er et begrenset gode. Prinsippene for verdsetting bør gjenspeile dette, slik at man får tilstrekkelig vektlagt verdien av biologisk mangfold i framtidige beslutningsanalyser.

Kap 12. Miljøgifter er fortsatt et stort problem, både gjennom fortsatt bruk av slike stoffer i produksjon, men også i utfordringen som ligger i opprydding av gamle deponier eller avsetninger. Her bør man både bruke internasjonale juridiske virkemidler og FoU- arbeid for å forbedre teknologien for opprydding og behandling av giftig avfall.

Kap 13. Manglende miljøkompetanse i kommune er fortsatt en stor utfordring for gjennomføringen av miljøpolitikken. Det er også en utfordring for styrken på lokaldemokratiet fordi manglende kompetanse gir dårligere forankring av denne politikken lokalt. Regjeringen bør vurdere et kompetansekrav i kommunene. Kommunen bør uansett gis økonomiske rammer for å sikre slik kompetanse og premieres for godt miljøarbeid.

Med vennlig hilsen

Finn Roar Bruun
leder